

Tiskové prohlášení hejtmana Libereckého kraje Martina Půty k Turówu: Férová dohoda je vždycky lepší než blokády hranic nebo demonstrace před úřady

16. 06. 2021 17:45

„Česká republika po měsících a letech neúspěšných jednání podala v únoru na Polsko žalobu k Soudnímu dvoru Evropské unie s cílem dosáhnout obnovení povolování, resp. uvedení povolovacích řízení na prodloužení a rozšíření těžby, do souladu s evropským právem. Součástí žaloby je návrh na předběžné opatření, což otevřelo prostor k novým jednáním nad návrhem mezivládní dohody. Návrh předložený českou stranou jde daleko za rozsah žaloby předložený soudnímu dvoru. Jeho cílem je zaručit dodržování norem a pravidelně toto dodržování kontrolovat.

Někteří lidé rozhodnutí soudu interpretují jako zastavení těžby. Jenže tomu tak není, jde pouze o předběžné opatření. V žalobě se nepíše, že Česká republika chce zastavení těžby v Turówě. Konečné rozhodnutí Evropského soudního dvora bude tedy směřovat k povolovacímu řízení a jednotlivým krokům, které bude muset polská strana učinit, aby vše bylo v souladu se zákony, nebude tedy směřovat k zastavení těžby.

Už od roku 2016 jako krajská samospráva upozorňujeme na problém a usilujeme o uzavření dohody s PGE (těžařská firma vlastníci hnědouhelný důl Turów) o kompenzacích, ze kterých bude financováno vytvoření monitorovací sítě, která bude průběžně měřit hranici hluku, prachového zatížení a dalších emisí na českém území. Zároveň požadujeme vytvoření monitorovací sítě, která bude sledovat stav a pokles terénu v okolí dolu a kontrolovat stav a hladinu podzemních vod. Za zásadní také považuji výstavbu náhradních vodovodů v nejvíce postižených obcích blízko dolu Turów a posílení vodního zdroje Uhelná, který pitnou vodou zásobuje Hrádek nad Nisou.

Po 21. květnu, kdy Soudní dvůr Evropské unie vydal předběžné opatření, se polská vláda a zástupci společnosti PGE poprvé vážně chtěli začít bavit o našich návrzích. Je mi osobně líto, že všechny naše předchozí nabídky k jednání o konkrétních požadavcích nebyly vyslyšeny. Očekával jsem totiž, že jednání budou probíhat už daleko dřív, neboť se tím dalo předejít soudnímu sporu i vyhroceným emocím na obou stranách hranice. Sousedé spolu totiž musí umět mluvit nejen o příjemných věcech,

ale také o otázkách, na které mají rozdílné názory.

Chci zcela zásadně odmítnout interpretaci, že spor týkající se dolu Turów je sporem mezi Českem a Polskem, tedy sporem národním. O tuto interpretaci se na obou stranách hranice snaží lidé, kteří z různých důvodů odmítají slyšet argumenty druhé strany. Vnímám obavy polských samospráv ze ztráty několika tisíc pracovních míst a zároveň bych uvítal, kdyby polští kolegové stejně vážně chápali naše oprávněné obavy ze ztráty pitné vody a zhoršení životního prostředí na českém území. Podle mého názoru jsme ve sporu s velkým investorem, společností PGE, která je shodou okolností zároveň většinově vlastněnou státní firmou. Naše úsilí směřuje k tomu, aby i tento investor musel splnit veškeré podmínky při povolovacím řízení a posuzování vlivů na životní prostředí. A to bez ohledu na to, že se dopady nedotýkají Polska, ale České republiky. Jsem přesvědčen, že kdyby situace byla obrácená, jednalo se o důl v Čechách a ztrátu vodu v Polsku, pak by naši polští přátelé podnikali stejné kroky, jako děláme my.

Žijeme ve svobodné zemi a každý má právo vyjádřit svůj názor, a to v podstatě jakýmkoli legálním způsobem. Od otevřených dopisů až po demonstrace před úřady. Zároveň je ale potřeba říct, že ani blokády hranic na polské straně ze strany odborářů, ani demonstrace před Úřadem vlády ČR nebo krajským úřadem ze strany ekologických aktivistů nemohou vést dlouhodobě k dohodě, kterou v našem regionu tak nutně potřebujeme. V dole Turów se uhlí těží více než 60 let. Nyní poprvé měříme hluk, prašnost i další faktory a jsme schopni prokazovat vlivy dolu Turów na české území. Usilujeme o to, aby takové měření pokračovalo, a to na náklady investora.

Názory některých lidí nebo zájmových skupin, kteří za hlavní cíl považují okamžité zastavení těžby, jsou podle mého názoru v přímém rozporu s tím, že v energetické politice má každý stát právo suverénně se rozhodovat sám. O způsobu a časovém plánu odchodu od využívání uhlí v Polsku musí rozhodnout polská vláda, polský parlament, prostě obyvatelé Polska a jimi volení zástupci. Naším úkolem je hájit zájmy českých obyvatel trváním na dodržování hygienických limitů a na ochraně zdrojů podzemní vody na českém území. S polskými sousedy nemáme společný jen problém těžby, ale také celou řadu dalších témat. Zastávám názor, že uzavření vyvážené dohody na úrovni vlád je nejlepším východiskem z této obtížné situace.

Vyjednaná a českou i polskou vládou schválená dohoda musí garantovat celou řadou věcí, které jsou v zájmu našich obyvatel. Každý, kdo už nějakou takovou dohodu vyjednával tuší, že musí být pro obě strany alespoň malým vítězstvím. Také proto hledání kompromisu podporuji, jsem připraven se jednání účastnit a pracovat na jejím dosažení.

Respektuji právo kohokoliv, tedy i aktivistů, vyjadřovat své názory. Zásadně ale nesouhlasím s tím, aby se vydávali za jediný hlas veřejnosti. Liberecký kraj svůj postup už od roku 2016 průběžně konzultuje se starosty a zastupitelstvy všech dotčených obcí Frýdlantska, Chrastavska a Hrádecka a především díky naší společné aktivitě je problematika těžby v Turówě opakovaně tématem jednání mezi Českou republikou a Polskem. Dlouhodobě a účinně tím chráníme zájmy obyvatel Libereckého kraje.“